

Augstākā tiesa uzdod rajona tiesai izskatīt "Bauskas dzīves" prasību slēgt lecvavas domes izdevumu. Augstākā tiesa nolēmusi, ka pirmās instances tiesai būs jāpieņem izskatīšanai reģionāla laikraksta "Bauskas dzīve" prasība aizliegt lecvavas novada domei izdot plašsaziņas līdzekli, kurā tiek publicētas trešo personu reklāmas un sludinājumi, kā arī atlīdzināt laikrakstam radītos zaudējumus 33 328 eiro apmērā, ko nodarījusi šāda domes rīcība.

Šis AT lēmums ir būtisks plašākā diskusijā par pašvaldību izdevumu statusu, kurā nesen iesaistījusies arī Saeima. Kā zināms, gandrīz visas pašvaldības Latvijā veido savus dotētos izdevumus, pārsvarā izplatot tos iedzīvotājiem bez maksas un apdraudot neatkarīgo reģionālo mediju finansiālo pastāvēšanu.

Izskatot "Bauskas dzīves" blakus sūdzību, Augstākā tiesa (AT) 13. februārī nolēmusi daļēji atcelt Administratīvās rajona tiesas 2016. gada 17. oktobra lēmumu, ar kuru pirmās instances tiesa atteicās pieņemt reģionālā laikraksta prasību. AT lēmums attiecas uz diviem "Bauskas dzīves" pieteikuma punktiem, kurus tagad pirmās instances tiesai būs tomēr jāskata pēc būtības, bet vairāku citu pieteikuma punktu noraidīšanu AT atzinusi par pamatotu (piemēram, prasību atvainoties par domes kavēšanos ar atbildi un vēšanos policijā). AT spriedumā izlemts ne tikai konkrētais jautājums par "Bauskas dzīves" prasības atbilstību, bet doti plašāki secinājumi par to, vai publiskajām personām ir tiesības izdot tādus plašsaziņas līdzekļus, kuros līdžās neitrālai informācijai ir arī redakcionālā sadaļa — žurnālistiska rakstura materiāli.

Atzīstot publisko personu tiesības izdot un no budžeta līdzekļiem dotēt šādus plašsaziņas līdzekļus, vienlaikus AT izvirza trīs principus, kas šo izdevumu veidošanā jāievēro, lai tie kalpotu visai sabiedrībai.

Pirmkārt, izdevumiem jāveicina Satversmes principu un pamatvērtību ievērošana.

Otrkārt, tos nedrīkst izmantot, lai vienpusīgi izceltu atsevišķas intereses, kādu grupu vai politisku spēku.

"Budžeta līdzekļu izmantošana ir attaisnojama vien tad, ja plašsaziņas līdzekļa redakcionālā daļa atbilst augstiem žurnālistikas kvalitātes standartiem (ja publicētās informācijas patiesums tiek rūpīgi pārbaudīts, tiek adekvāti atspoguļota viedokļu dažādība, tiek ievēroti žurnālistikas ētikas principi)," teikts AT lēmumā.

Treškārt, šādi izdevumi drīkst darboties reklāmas tirgū tikai tik tālu, cik tālu šāda darbība būtiski neietekmē privātos pašsaziņas līdzekļus tajā pašā tirgū.

AT lēmums aizpilda likuma robu — beidzot atklāti tiek nosaukti priekšnoteikumi, kādi pašvaldībām ir jāievēro savu izdevumu veidošanā, tiesas lēmumu komentējis advokātu biroja "Sorainen" pārstāvis Andris Tauriņš, kurš pro bono konsultē šajā lietā "Bauskas dzīvi" un Latvijas Žurnālistu asociāciju.

"Mūsaprāt, šobrīd nav iespējams Latvijā atrast pašvaldību informatīvos izdevumus, kas atbilstu minētajiem priekšnoteikumiem. Piemēram, ir acīmredzami, ka pašvaldībās strādājošie sabiedrisko attiecību speciālisti ne pēc būtības, ne pēc formas nevar nodrošināt žurnālistikas pamatprincipu ievērošanu, jo šajos izdevumos nav ne redakcionālās neatkarības, ne viedokļu daudzveidības," secina Andris Tauriņš. Jurists rezumē, ka augstākai pārvaldes iestādei — Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai — tagad "ir pienākums kontrolēt un nodrošināt, lai pašvaldības minētos pienākumus izpildītu."

Tiesas lēmums aplūkojams šeit.

<http://www.ir.lv/2017/2/14/a>